

PŘÍLOHA 1: KATALOG AKTIVIT

1. Jazykolamy v různém tempu	39
2. Jazykolamy spojené s pohybem.....	40
3. Uvolňování před dechovými cvičeními	41
4. Dýchám správně?	41
5. Zapojení bránice	41
6. Na jeden nádech	42
7. Pauza nepauza.....	42
8. Výzvědy u nepřítele	43
9. Zástupný text.....	43
10. Dávám důraz na... ..	44
11. Vymýšlení krátkého kontextu.....	44
12. Hodnocení mluvených projevů blogerů/youtuberů	45
13. V kruhu obrů a trpaslíků	46
14. Slovní fotbal s písmeny či slabikami	47
15. Slovní fotbal pro pokročilé.....	47
16. Poslední slovo, první slovo	48
17. Tři slova	48
18. Slova z periferie.....	49
19. Nahoru dolů.....	49
20. Slovesa v odborném textu.....	49
21. Scénky se slovesy	50
22. Co začíná na písmeno/slabiku.....	51
23. Vytváření smysluplných vět.....	51
24. Sestav větu	52
25. Krátké monology.....	52
26. Nové názvosloví.....	53
27. Co by nás překvapilo?	53
28. Co by bylo, kdyby	53
29. K čemu se to dá použít?.....	54
30. Proč? 54	
31. Optimisté a pesimisté.....	54

32. Navazované vyprávění.....	55
33. Navazovaný výklad	56
34. Co máme společného	56
35. Neúplné sdělení	57
36. Návaznost výroků	57
37. Části těla	58
38. Kreslení podle instrukcí	59
39. Evoluce kresby	59
40. a) Hra na reportéra.....	60
40. b) Hra na reportéra (videozáznam)	60
41. V čem se kresby liší.....	61
42. Jaký je rozdíl mezi... ..	61
43. Kategorizace objektů	62
44. Definuj slovo	62
45. Vyprávěj to kamarádovi	63
46. Odůvodnění výzkumu.....	63
47. Přeformuluj výroky	63
48. Úvod a závěr pro různé příležitosti	64
49. Skupinové rozhodování	64
50. Neutrální zdůvodňování	65

PŘÍLOHA 2: INFORMOVANÝ SOUHLAS

Vážení rodiče,

ráda bych Vás tímto požádala o pomoc s mou diplomovou prací s názvem *Podpora souvislého mluveného projevu žáků ZŠ*. Cílem mé diplomové práce je navrhnout soubor aktivit, které rozvíjejí jednotlivé aspekty souvislého mluveného projevu, a následně tyto aktivity vyzkoušet se skupinou žáků a popsat jejich průběh.

Navržené aktivity se zaměřují na nácvik správné techniky řeči, rozvoj slovní zásoby, podporu pohotové a kreativní reakce, důraz na souvislý projev a seznámení s charakteristikami výkladového slohového postupu.

Testování bude probíhat do konce školního roku 2015/2016 v hodinách českého jazyka. V každé hodině vysvětlím žákům několik konkrétních aktivit, jejichž provedení budu po celou dobu sledovat a následně vyhodnotím průběh i předpokládaný přínos dané aktivity. Rozvoj mluveného projevu je v souladu s cíli *Rámcového vzdělávacího programu*; pokud se tedy aktivity osvědčí, budou zařazeny i do běžné výuky jako doplněk k učebnici, která klade důraz spíše na rozvoj psaného projevu.

Poznatky, které během testování shromáždím, budou použity výhradně pro účely mé diplomové práce. Ve třídě nebude probíhat pořizování audiovizuálního záznamu. Role Vašeho dítěte v probíhajících činnostech zůstane plně anonymní.

Pokud souhlasíte s účastí Vašeho dítěte v aktivitách rozvíjejících souvislý mluvený projev, podepište prosím přiložený souhlas. Pokud si účast rozmyslíte, souhlas můžete kdykoli odvolat.

Máte-li dotazy či byste se rádi dozvěděli podrobnější informace o průběhu testování, neváhejte mě prosím kontaktovat.

Se srdečným pozdravem
Bc. Lenka Khýrová
khyrova@jesenickaskola.cz

Souhlasím, aby se můj syn / moje dcera,
žák/yně třídy 5.C ZŠ Jesenice účastnil/a v průběhu školního roku 2015/2016 aktivit rozvíjejících souvislý mluvený projev.

V dne

.....
podpis zákonného zástupce

PŘÍLOHA 3: PŘEHLED JAZYKOLAMŮ

Budou tři bratři třít řidítka?

Byl jeden Řek a ten mi řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řek. Já na to řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řek.

Cukr, pudr, cukr, pudr...

Cyril vyryl celý celer.

Doktůrek mi nedal prášků; uvař, bráško, trošku hrášku!

Dolar, libra, rubl (3×).

Hladoví blondýni lepili okolo cedula.

I toto, táto! Ta teta tu tu tetu tahá!

Jedna bedna zaneřáděná, druhá bedna zaneřáděná.

Jen jeden den bez beden.

Ještě stěžeň zastěná.

Ještě štěstí, že se nesešli!

Ještěrky na šterku hledaly baterku.

Kdy mohou splatiti ti ti tiší hoši dluh?

Když lev řve jako kráva, krev vře jako láva.

Klotyl do, neklej a kloktej koktejl!

Kobyly kopyty klapala. (3×)

Kotě v bytě hbitě motá nitě.

Kup tu kupu hub!

Mezi domama má má máma malou zahrádku.

Mrně v Brně vrní v trní.

Myši v koši. (5×)

Na celnici cizí synci clili více cizích mincí. Mincí clili synci moc, clili mince celou noc.

Na klavír hrála Klára Králová.

Nalili-li vodu na lilii?

Nás nejvíc sžtrá žárlivost.

Naše Saša šustí slušivými šustivými šaty.

Nejkulaťoulinkatější.

Nemohu zaplatiti ti tisícikorunou.

Od poklopu ku poklopu kyklop koulí kouli.

Ondra, ondatra, Ondra, ondatra...

Osuš si šosy.

Pane Jetel, přiletujete-li mi to jelito?

Paní Pekařová praštila pana Pekaře po pravé paži.

Patří rododendron do rodu rododendronovitých?

Pes spí, spí psi. (5×)

Pět set švestek, šest set švestek.

Petr Fletr pletl svetr.

Piksla sklapla.

Ploužil se dlouhou strouhou.

Pohádal se se sedajícími si lidmi.

Polep plot plátnem.

Pořízek se řítíl, rádně uřícen.

Poslal posel posla pro slámu, posel pošel.

Probošt Prokop překop příkop.

Provrtal leporelo revolverem.

Prsty cvrnkl hrst scvrklých zrn.

Přiskřípl sis prsty mezi dvířka skříně?

Pštros a pstruh (5×).

*Rak a krab měli prak.
Retrospektivou prověřoval perspektivu projektu.
Roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus.
Řekni řeřicha. – Neřeknu!
Řeže a žere, žere a žere, řeže a žere.
Sazeč dnes všechno nevysází.
Scvrnkni cvrčka ze scvrklé mrkve!
Sčeš si vlasy z čela!
Sešlý švec šil šle.
Sklo prasklo. (5×)
Plž pln skvrn zdrhl z mlh.
Strč prst skrz krk.
Strýc Šusta sušil švestky.
Šel pštros s pštrosicí a pštrosáčky do Pštrosí ulice.
Šil švec sešlý se šlí sesli.
Teta to tu mete.
Ti Tibeťani Ti tykají.
Tři sta třicet tři stříbrných křepelk přeletělo přes tři sta třicet tři stříbrných střech.
Tři sta třicet tři stříbrných stříkaček stříkalo přes tři sta třicet tři stříbrných střech.
Ve skříni se skrývá skřítek před skřivanem.
Vlk strhl srně hrst srsti.
Vykrucovali jste se, nebo jste se nevykrucovali?
Vypil býk kýbl piv.
Vyskočil vyskočil, Vyskočilku přeskočil, Vyskočilka vyskočila, Vyskočila přeskočila.
Zametete-li to tu po mně nebo nezametete-li to tu po mně?
Zebru zebou zuby, zubr se zas zubí.
Zvíře zařve: „Zavři dveře!“
Žebříček, řebříček, hřebíček.*

PŘÍLOHA 4: PŮVODNÍ DOTAZNÍK PRO UČITELE

Podpora souvislého mluveného projevu žáků ZŠ - Lenka Khýrová
Dotazník pro vyučující českého jazyka 5. a 6. ročníku ZŠ

Vážení vyučující českého jazyka, jmenuji se Lenka Khýrová a studuji Učitelství českého jazyka a literatury pro střední školy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V rámci své diplomové práce se zabývám možnostmi podpory souvislého mluveného projevu žáků na základní škole, zejména v 5. a 6. třídě. Cílem mé diplomové práce je vytvořit soubor vhodných aktivit či materiálů, které by pomohly vyučujícím při rozvoji komunikačních kompetencí žáků.

Prosím Vás o vyplnění jednoduchého a krátkého dotazníku. Dotazník je samozřejmě plně anonymní.

1. Pohlaví a délka praxe
2. V jakém regionu se nachází škola, na které učíte?
3. Je na škole, kde učíte, k dispozici dramatický, recitační či diskuzní kroužek?
4. Jakou učebnici ČJ používáte ve výuce?
5. Domníváte se, že Vámi používaná učebnice věnuje dostatečnou pozornost celkovému rozvoji komunikačních dovedností žáků, včetně mluveného projevu?
6. Domníváte se, že by Vaši žáci mohli zlepšit svůj souvislý mluvený projev?
7. Testujete své žáky formou ústního zkoušení?
8. Zařazujete do výuky aktivity či materiály, které by souvislý mluvený projev žáků podporovaly (např. v hodinách slohu)?
9. Uvítali byste možnost mít k dispozici soubor vhodných aktivit a materiálů, které by souvislý mluvený projev žáků podporovaly?
10. Máte-li jakékoliv poznámky či komentáře k tomuto dotazníku či k tématu mluveného projevu žáků, budu Vám vděčná za Vaše podněty. Reakci můžete poslat také na moji e-mailovou adresu: Lenka.Khyrova@seznam.cz

PŘÍLOHA 5: UKÁZKY DOTAZNÍKŮ ŽÁKŮ A VYPLNĚNÝCH TABULEK

1. Zhodnoť, jak Tě bavily aktivity zaměřené na rozvíjení mluveného projevu:

- a) hodně b) některé ano, některé ne c) spíš ne d) vůbec

2. Zhodnoť, zda Ti aktivity přinesly nové poznatky nebo zkušenosti:

- a) ano, něco si budu pamatovat a použiju při svých mluvených projevech
 b) dozvěděl/a jsem se něco nového, ale spíš jen pro zajímavost – nepoužiju to
c) nic užitečného ani nového jsem se nedozvěděl/a

3. Napiš konkrétně, co Ti připadalo nového nebo užitečného:

vymyslet vhodné věty do věd.

4. Myslíš, že by se žáci ve škole měli učit, jak „správně“ mluvit?

- a) ano b) ne c) nevím

5. Vyjmenuj některé aktivity, které si pamatuješ:

huesloví, vyřizování, skupinová práce

6. Které z aktivit výše vyjmenovaných Tě bavily nejvíce?

huesloví, skupinová práce

7. Napadá Tě nějaké celkové hodnocení nebo něco, co bys rád/a dodal/a?

něco mě bys dodal ale nevím co.

1. Zhodnoť, jak Tě bavily aktivity zaměřené na rozvíjení mluveného projevu:

- a) hodně b) některé ano, některé ne c) spíš ne d) vůbec

2. Zhodnoť, zda Ti aktivity přinesly nové poznatky nebo zkušenosti:

- a) ano, něco si budu pamatovat a použiju při svých mluvených projevech
b) dozvěděl/a jsem se něco nového, ale spíš jen pro zajímavost – nepoužiju to
c) nic užitečného ani nového jsem se nedozvěděl/a

3. Napiš konkrétně, co Ti připadalo nového nebo užitečného:

neměla bych používat ehm. Neměla bych koktat.

4. Myslíš, že by se žáci ve škole měli učit, jak „správně“ mluvit?

- a) ano b) ne c) nevím

5. Vyjmenuj některé aktivity, které si pamatuješ:

Vyjmenovávali jsme měsíce. Dělali jsme se na vyřizování a tak jsme psali co říkala špatně.

6. Které z aktivit výše vyjmenovaných Tě bavily nejvíce?

Bavilo mě jak jsme vyjmenovávali měsíce.

7. Napadá Tě nějaké celkové hodnocení nebo něco, co bys rád/a dodal/a?

Moc mě to bavilo hrála bych se pořádkem.

Čeho si všítat?	natuška 52
Srozumitelnost: výslovnost, komolení slov, mumlání, přeréknutí, přízvuk...	srozumitelnost byla divná
Tempo řeči, pauzy	delala pauzy
Váhavé zvuky „navíc“ (ehm, eeeergh)	hodně delala zvuky ehm, eeeergh
Slovní zásoba: opakování slov, spisovná/nespisovná, cizí nebo neznámá slova	řekala nespisovná slova
Výplňková slova (vlastně, prostě, takže...)	řekala prostě, takže
Stavba vět – slovosled, zní přirozeně/nepřirozeně	
Doprovodná gesta/pohyby	delala divné pohyby rukama
Další...	

1. Zhodnot', jak Tě bavily aktivity zaměřené na rozvíjení mluveného projevu:

- a) hodně b) některé ano, některé ne c) spíš ne d) vůbec

2. Zhodnot', zda Ti aktivity přinesly nové poznatky nebo zkušenosti:

- a) ano, něco si budu pamatovat a použiju při svých mluvených projevech
b) dozvěděl/a jsem se něco nového, ale spíš jen pro zajímavost – nepoužiju to
c) nic užitečného ani nového jsem se nedozvěděl/a

3. Napiš konkrétně, co Ti připadalo nového nebo užitečného:

že mám mluvit spisovně
nemám používat divná gesta
a že bych neměl používat váhavé zvuky

4. Myslíš, že by se žáci ve škole měli učit, jak „správně“ mluvit?

- a) ano b) ne c) nevím

5. Vyjmenuj některé aktivity, které si pamatuješ:

žazykolamy, poker face, práce ve skupině

6. Které z aktivit výše vyjmenovaných Tě bavily nejvíce?

žazykolamy

7. Napadá Tě nějaké celkové hodnocení nebo něco, co bys rád/a dodal/a?

Ne!

Čeho si všimat?	natu ška 52
Srozumitelnost: výslovnost, komolení slov, mumlání, přeréknutí, přízvuk...	komolení slov
Tempo řeči, pauzy	pauzy
Váhavé zvuky „navíc“ (ehm, eeergh)	středně
Slovní zásoba: opakování slov, spisovná/nespisovná, cizí nebo neznámá slova	nespisovná slova
Výplňková slova (<i>vlastně, prostě, takže...</i>)	hodně
Stavba vět – slovosled, zní přirozeně/nepřirozeně	zní nepřirozeně
Doprovodná gesta/pohyby	hodně
Další...	soukromé informace

Čeho si všimat?	natu ška 52
Srozumitelnost: výslovnost, komolení slov, mumlání, přeréknutí, přízvuk...	některé - př - stu - mu
Tempo řeči, pauzy	rychlý - m
Váhavé zvuky „navíc“ (ehm, eeergh)	ehm asi desetkrát
Slovní zásoba: opakování slov, spisovná/nespisovná, cizí nebo neznámá slova	bebule - to sp
Výplňková slova (<i>vlastně, prostě, takže...</i>)	sokse asi 20x
Stavba vět – slovosled, zní přirozeně/nepřirozeně	v pořádku + o
Doprovodná gesta/pohyby	přísěření gesta n
Další...	špatně vybrané de mušičky